

భాగ్యలక్ష్మి

భాగ్యలక్ష్మి

బృందావనము

(ఖండ కావ్యము)

శ్రీ మాధవపెద్ది బుచ్చిసుందరరామశాస్త్రిగారు
(అన్ని పాఠములు సంపాదించి)

పబ్లిషర్లు :

ఎ. వి. రాం అండ్ కో., నర్సాపురం.

సోల్ సెల్లింగు విజంటు :

వృభాత అండ్ కో., పాలకొల్లు, బెజవాడ.

బుక్ సెల్లర్లు అండ్ ప్రింట్లర్లు

భాగ్యలక్ష్మి

బృందావనము

(ఖండ కావ్యము)

శ్రీ మాధవపెద్ది బుచ్చిసుందరరామకృత్రిగారు
(అన్ని హక్కులు గ్రంథకర్తగారివి)

పబ్లిషర్స్ :

ఏ. వి. రాం అండ్ కో., నర్సాపురం.

సోల్ సెల్లింగు ఏజంట్లు :

స్రభాత్ అండ్ కో., పాలకొల్లు, బెజవాడ.
బుక్ సెల్లర్సు అండ్ ప్రింట్లర్సు.

వెల రు. 1—0—0

పీఠిక

శ్లో! శ్రీమత్పుధార్ణవే రత్నద్వీపేనూణిశ్యమండిరే
రత్నసింహాసనాసీనాం హృదికామేశ్వరీం భజే.

మచ్చేయోభిలాషులకోరిక వైసిబ్బందావనమును పేరట
నావిరచితములనుండిగొన్ని గుచ్చములసూర్చియున్నాను. ఇందు
“ప్రణయలీల”లో మొదటిపద్యమును తుది ద్విపదలో నొక
కొంచెమును మాత్రము “రుభాయతు” లోని భావము
వత్రికాదల ననుసరించి వ్రాయబడినవి చాటువులు. అక్క
డక్కడ గొన్ని పదములు జనులవాడుకనుబట్టి వ్రాయొగింపఁ
బడినవి.

ఇట్లు

తిరుపతివేంకటేశ్వర శిష్యపరమాణువు

మాధవసెద్ది బుచ్చిసుందరరామకృత్రి

శ్రీవేంకటేశ్వరాయ నమః

బ్రహ్మశ్రీ గోవిందరాజు వేంకటసుబ్బారావుగారు

దీప్తాయురారోగ్యైశ్వర్యశాంతిపథముల నీరచయిత
కును తత్సంతానమునకును ప్రసాదించుటకునై మల్నామి
వేంకటేశ్వరుని భాసములకు నిమిలించుచున్నాను.

గోవిందరాజు వేంకటసుబ్బారావు

అభిప్రాయములు

శ్రీమత్పరదేశికాచార్య నమః.

శ్రీమద్భక్తాచార్య

20—11—37.

బ్రహ్మశ్రీ చెళ్లపిళ్ల వేంకటేశ్వరగారు

బృందావనము

అనెడి యీ ఖండకావ్యముల సంపుటము చి. మాధవ
చెడ్డి బుచ్చిసుందరకామయ్యచే రచింపబడినది. ఇతఁడు
నుమారు ఇరుజడియైదేళ్లకు పూర్వము నాయొద్ద కొన్నాళ్లు
మాఘకావ్యమును కొముడియుఁజదువుకొనుటకు వచ్చినాఁడు.
మాదంతతులయందు కేవలము కన్నతల్లిదండ్రులకన్నను అధిక
భక్తిగానుండి చదివికొన్నాఁడు. కాని అతనికితోచినట్లు చదు
వుటయేకాని నాయేర్పాటునుబట్టి చదువువాఁడుకాఁడు. ఇతని
కప్పటికే తెలుఁగులో మంచి కవితాధారముండెడిది. ఎట్లొ
కొంత కొముడియు మాఘములో కొంతవఱకును నెఱవేర్చి
నాఁడు. ఇతనిచదువు గానముతో మిథితముగ నేయుండును గాని
నాకు రేగు ప్తివలెనే యితనికి నాదనామక్రియ అనెడి రాగము
మీఁద నభిమానమెక్కువ. ఆకారణమువలన నాకు శిష్యుడై
కూడ నాచదువుధోతణి యితరశిష్యులతోపాటుగా నీతఁడను
కరించువాఁడుకాఁడు. ఇతనిచదువుఫకి మిక్కిలి శ్రావ్యముగా
నుండును. కవిత్యము కేవలము గ్రాతపోకడలతో నెంతో

జుచ్యముగానుండును. ఒకరితోవారు జాత్రిగాలేఖినిని నడువని వాడగుటచే నీతనికవితకు గ్రంథచార్యదోషము లేకమును తగులదు. ప్రస్తుతమాండ్రభావలోఁ జేరి వాడఁబడుచున్న హాని భాషాపదము లితనికవిత్యములో నెన్నో యుండును. పూర్వ కవులందఱును వారివారికాలమునకు వాడుకలోనున్న ఆయా యితర భాషాపదములను అంతోయింతో గ్రహించినవారే. ఈ పుస్తకము విద్యార్థులకు పఠనీయముగా విద్యాశాఖాధికారులు తప్పక కైకొందురని నాధృఢవిశ్వాసము. ఒకరిశిష్యురసుతో దీని కవసరముండదు. ఈకవిత్యపాఠస్యమట్టిది. తన్మయత్వముసర్వత్ర కవికి స్ఫురించుచుండును. భగవంతుఁడీతనికీజిరాయురారోగ్యైశ్వరములననుగ్రహించునట్లు లాశీర్వదించుచుదీనినిముగింతును.

చెల్లపిళ్ళ వేంకటశాస్త్రి
కతావధాని.

శ్రీరస్తు

శ్రీమన్నామ మహాపాథ్యాయ కళాప్రపూర్ణ కవిసార్వభౌమ
ఆంధ్రవ్యాస అభినవ శ్రీనాథాది విరుదాంకితులగు

బ్రహ్మశ్రీ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారు

శ్రీ మాధవపెద్ది బుచ్చిసుందరరామ శాస్త్రిగారు రచించిన “బృందావన”మును ఖండకావ్యములోఁ గొన్ని పద్యములు కవిగారే శ్రావ్యముగాఁజదివి వినిపించినారు. నాకాపద్యములు హృద్యములై శ్రవణానందము గలిగించినవి. చక్కని మృదు పదములతో మధురమధురముగా నాపద్యములు చెవులంబడి యెట్టివారి మనంబులనైన గఱిగింపఁగలవని నానమ్మకము.

“అలోచనాన్ముత”మను నా నుడివిడనాడి “అపాతమధుర”
మను గీతార్థమును బొందుచున్నవని త్రికరణశుద్ధిగాఁ జెప్పఁ
గలను. ఇప్పటివారు వ్రాయు ఖండకావ్యములకన్న వీరి యీ
ఖండకావ్యము వేయితెల్లతీశయించుచున్నదని నా యభిప్ర
ాయము. వీరు చిరాయురారోగ్యములుగలిగి యిట్లు లెన్నో
కావ్యములువ్రాసి లోకము నానందింపఁజేయుదురుగాక యని
పరమేశ్వరుని ప్రార్థించుచున్నాను.

రాజమండ్రి,
20-11-37.

శ్రీపాద కృష్ణమూర్తికాశ్రీ

చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహముగారు

శ్రీ కేశవమూర్తులైన బ్రహ్మశ్రీ మాధవపెద్ది బుచ్చిమందల
రామకాశ్రీగారు రచించిన “శారద, సతీస్మృతి” మొదలగు
గ్రంథములలో వద్యములను మఱికొన్నిచాలు ధారాపద్యము
లను నేటియుదయమున వారు చదువగ విని పరమానందము
నొందితిని. కవనము ద్రాక్షాపాకమై ధారాశుద్ధిగల్గి ప్రసాద
గుణముగల్గి హృదయంగమముగనున్నది. ప్రతిపద్యము రసా
స్పదము. ప్రతిభావము గంభీరము. ప్రతికల్పనము మనోహ
రము. పరమేశ్వరుడు వీరికి దీర్ఘాయురారోగ్యములిచ్చి సార
స్వతసేవ చేయించుగాక !

రాజమహేంద్రవరము,
21-11-37.

చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహము

శ్రీ పరశేవతాయై నమః

బృందావనము

ప్రార్థనము

మ. పరిమాణింప సశక్యమైనది భవత్ప్రాజల్య మీవిశ్వగో
చరమే కాని వమోఘమైనది భవత్సంకల్పముల్, ప్రేమలో,
జరమస్థాన మలంకరించినది నీసత్యస్వరూపంబు, మే
మెఱుంగంబాలుదుమే! భవస్మహిమ తండ్రీ, ఆర్తరక్షామణీ!

మ. అదిగో! లక్ష్మటియాదికాఠమున నీవామానిరాణ్ణండలీ
హృదయాస్థానమలంకరించి ప్రతితంత్రీసూక్ష్మసూక్ష్మైశ్వర్య
గదలన్ నూటి కొనర్చినాడవట వీణాబ్రహ్మగానంబు మా
శ్రేణిదేదీ యొకసారిచూపగదెతండ్రీ, దానిమాధుర్యమున్.

శా. ఆ వీణాస్వరమాధురిం దదిలి దివ్యాబ్జంబు లెన్నేని తా
మీవిశ్వంబు సమస్తమున్ మఱచి యందే లీనులైనట్లు మా
కేవేదంబు వదించు నయ్యదియు నీవేకావే, ఏలయ్య మా
కీవా భాగ్యము వారె న్నీకైనవారే! మేము కామెతిమే!

మ. తనయుచ్ఛ్వాసమె హంసలాగు హృదయస్థానంబునన్

నిర్మియ

ల్లన జోకొట్టుచు నిద్రఁబుచ్చునటు లాలాపించు సంగీతని
స్వనమాధుర్యము గ్రోలి కేవలము జీవన్ముక్తుడై పోక యెం
దునకో మానవుడూరకేగడపుచుండున్ గాలమాత్మేశ్వరా!

మ. నరుడొక్కఁడత మనంబునిల్చి తనకంటన్ శాపకున్ మధ్య ని
వ్వరిముల్లంతటి నూత్నరంధ్రమున నాపాజ్యోతివై
యన్న నిన్

బరమాత్మున్ గనలేక శుక్తిరజితభ్రాంతిప్రవిష్టాత్ముడై
యురకే గ్రంథము గ్రంథమున్ దిరుగవేయన్ దండ్రీ
విశ్వేశ్వరా !

మ. నిరహంకారము, నిర్మమత్వమును, తండ్రీ, నిత్యనైమిత్తి కా
చరణస్ఫూర్తియు, శాంతి దాంతియు, యదృచ్ఛాలాభ
సంతుష్టి, నీ

చరణధ్యాన సమాధు, లన్న వెకనా! 'సత్యం శివం సుందరం
పరమం' బైన భవత్పదంబునకు సోపానంబు లాత్మేశ్వరా!

తమయందుండినయట్టి యష్టదళపద్మం బష్టభార్యాసమూ
హముగా నిన్ బరమాత్ముఁగృష్ణునిగ దేహద్వారకన్ నారదా
ది మహర్షుల్ మును నిర్వికల్పకసమాధిన్ గేళిగావించి ని
త్యమునుండెందరెయిద్వితీయమగునాత్మానందమా త్మేశ్వరా!

మ. నిరతంబున్ దనలోపలం గలత్రివేణీ సంగమంబందునం
బరమస్నాన మొనర్చి భక్తి మదిరాసానంబు గావించి యాం
తరహంసాత్మకమైన నీప్రణవనాద బ్రహ్మముం జెంది, మా
యురె, మా నారదుఁ డెంత ముగ్ధుఁ డయినాఁడో నాఁడు
విశ్వేశ్వరా !

మ. కలకాలంబును కాపురంబునకు సౌఖ్యన్వర్గ మాహార మ
స్థలితానందరసంబు, క్రుమ్మఱఁ జిదాకాశం బధిష్ఠింపఁ గుం

తరిసిచక్రనువర్ణపుష్పకవిమానం బెంత ధన్యాత్ములో!
అల యింద్రాదిసురలో మహామహులు నీ యాత్మీయు
లాత్మేశ్వరా !

తే. గీ. వచ్చి యొకసారి నా ప్రాణనాయువునను
హృదయవేణువు నూదిపోయెదవె కృష్ణ !
అత్మబృందావనంబు నీయాగమమున
కెదురెదురు చూచుచున్నదోయీ, మహాత్మా !

తే. గీ. యమునయే గాక దేహప్రయాగయందు
గంగయు నరస్వతియుఁ గూడఁ గలవుగాన
నా త్రివేణీ జలక్రీడ నాచరించె ?
నాడికారూప గోపీజనంబు గూడి.

తే. గీ. బాలకృష్ణుడవై నాదు ప్రకృతి శ్రుతిని
వేణుగానంబు నేకీభవించఁజేయు
మమసరించు మృదంగ మన్నటు త్రివేణీ
ఘుమఘుమార్చితి శబ్దంబు గొలుపుకొనుచు.

‘శారద’ నుండి

శారద వననిహారము

అదియొక పూలతోట సమయంబునోదయమల్లమలైపూఁ
జొడకడఁ బైడిగుమ్మటము పోల్కినిలంబడి యల్లనల్లనన్
గదలుచుఁ బువ్వు పువ్వు రవగాలికి మోహననృత్యమాడు నొ
త్పిదమునుగాంచుక న్న దెస వేయుదమించుక నేపుచూపులన్.

చ. అరయఁచుఁ బూలయందఁడు నొయారముగా నటచంద
మానుతో

దొరనెడు నెన్నోనంటఁబడ తుమ్మెదతెక్కలవంటితేతముం
గుడులెగ నత్తికొంచుఁ గొనగోతుల ముద్దులు మాటగట్టు న
చ్చిటుతుకచేరుదాల్చి విలకిల్లును కారడయన్ నువర్ణముల్.

చ. మడచినపు స్రకింబువలె మాపుల సెజ్జవయన్ బరుండి క
న్నుదుచు నలంగునో నవయనో జడపూవులటంచు వాడుచూ
పెడుపువుకంటఁబడ్డఁ గడుబెగ్గిలి విక్కమొగంబు వైచు నె
లైడఁగను నామెపూవు లొకయెత్తుగఁ బ్రాణము లొక్క
యెత్తుగన్.

చ. జలవిరిమోజు, విచ్చినోగ శా నునుతెక్కలతోడనూగుక్రొ
ద్విరి సతితృష్ణ, దానఁ బ్రభవించి గుబులొకనుతావిధీవివై
మరులుగడించి లోకము సమస్తము పుష్పమయంబెయైననుం
దరమయి యెంతయొప్పునొగదా, యని యామెతలంచు
మాటికిన్.

చ. విరిసినపువ్వుపువ్వునను వెల్లుచు మానసమున్ గరంచు నీ
శ్వరకళ నుప్పతిల్లెడు ప్రసన్నతకెంతయు మోహముగ్ధయై
మతిమతిఁ జూచిచూచి కనుమ్రాన్పడి యొక్కొకవేళఁ
దన్నుఁదా
మఱచుచు మాకుపల్క దొకమాత్రముగా నెలుగెత్తి
పిచ్చినన్.

చ. అదిగో! అతానితానముల కావలఁ గమ్మని పూతపిందెలన్
 విదిలెడి మావిడివి గజినింపుచు నొక్కలతాంగి కానె కా
 రద యని పిల్చినంత మనరాజనిభానన వచ్చుచుంటి నే
 నిదెయని సాగెడున్ మనము నేగుద మయ్యెడకున్ మనో
 గతిన్.

చ. అలఁతిగ వంచి లేతనడు మంటియునంటనిరీతిఁ గోమలాం
 ధ్రుల నిలమోపుచున్ నడచు క్రొత్త యెయారముతోడఁ
 బూవుడి

వల ఫలవృక్షవాటికలపై నఁ గటాక్షనుధాతుపారమున్
 జలికెడు కన్నెచిన్నె దరిసించినఁ గన్నులపండువయ్యెడిన్.

మ. అలసాలోలసమీరలాలనల విప్పారంగనున్నట్టి మొ
 గ్గలకుం దీయనితేనెబుగ్గలకు భృంగశ్రేణులుతొంగతోఁ
 గొలువుల్ దీర్చు అతాగృహంబునఁ జతుష్టాణాకృతిన్ వన్నెవ
 న్నెలరాల మల్చి యనుచ్చినట్టి యొకతిన్నెన్ వారలాసీనలై.

చ. సురభిళమందమామృతకిశోరకరీత వనీలతాగృహం
 తర నవపల్లవస్థగిత ధాళధళీకశిలావిలర్దికా
 పరిసరనిస్వన త్ప్రమదబంభరకోకిలకీతభారికా
 స్వర మధురామృతశ్రవణపారణసౌఖ్యరసైకలోలలై.

చ. పొడమెడు మొలకలం గుఱించి పూచెడు వృక్షములన్

గుఱించి ప్రా

కెడుపలుతీవక్రొన్ననలఁ గెంజపురాకులగూర్చి ముచ్చటల్
 నడిపినమీఁదఁ గన్నెవధనంబునఁజూడిగనిగుడ్డి యేదియో
 నుడువగనుండె వింద మలనూర్న వధూమణి వాక్యధోరణిన్.

శారదా నానావిహారము ప్రేమన

చ. సిరిగలయింటఁబుట్టి యెఱుంగుచున్న ముగివ్వ మేనంగ నట్టజో
యెఱుంగనిరీతి వర్ధిలు నద్యముఁగూర్చుట సోక దివ్యసుం
జరతరమైన యాయుధవసంబువగుడ ననుగ్రహించె నీ
శ్వరుడు, సహోదరీ, పొగడశక్యమే, వాని దయా

ప్రపూర్ణతన్ !

తే. గీ. సంసృతాంధ్రంబులను వరిశ్రమ మొకింత
నలిపియుంటివి గద ముఖస్థంబు లగునె
దైవపరమైనయట్టి వద్యము లె వేని
చదివెదే శారదా ! రాగసరణి ననంగ.

తే. గీ. చిటునగవు వెన్నలను మోవి చివురు నుంత
మిలమిలయనంగఁ గంతంబు మేళవించి
త్రుక్తుతి యను శ్రుతి సంసిద్ధవడఁ బఠింపఁ
గిమ్మనకయుండి మన మాలకింపవలయు.

కా. భక్తత్రాణకరాయణాః భవతాపఘ్నాయ వేదత్రయీ
ముక్తాహారవిభూషితాయ కరుణాపూర్ణస్వరూపాయ దు
ర్వ్యక్తిశ్చేదక తారకప్రణవపీతారూఢతాభోగ సం
యుక్తాధ్యాత్మికరాజ్యపాలనమహోద్యోగాయ

తుభ్యం నమః.

మ. పరిశుద్ధంబయి యద్వితీయమయి సర్వవ్యాప్తమై నిత్యమై
నిరవద్యంబయి నిర్వికారమయి మానివ్రాతచేతస్సరో
వరహంసంబయి కోటికోట్యరుణభాస్వదీప్తిధారావళి
పరిపూర్ణంబు మహా మహంబగు పరబ్రహ్మంబు మమ్మేలుతన్.

మ. యదసింహంబు యశోదవట్టి నవనీలాహారి కంసారి కెం
దెదవిన్ బిల్లనగ్రోవిజేర్చి తులసీబృందావనక్షోణిలో
మృదుగీతామృతవర్షముంగురియు నాశ్రీకృష్ణమేఘంబు నా
హృదయాకాశముగ్రమ్మి శోక బహుళగ్రీష్మాతపం బాద్యుతన్

మ. కరుణాబ్ధి ! హృదయాబ్జపీఠమున నీకల్యాణరూపంబు ను
స్థిరముండేసి తరింపగా నొకశుభాశీర్వాద మాసించి నీ
చరణప్రాంతమునన్ శిరంబునిచి తృష్ణావ్యాకులత్వంబులన్
బరిఘోషించెద నెట్లుతప్పుకొనిపోవన్ నేర్తువో చూచెదన్!

మ. శ్రమలెన్నో విఫలంబులై చనియెనో స్వామి !

మదీయ ప్రయ

త్నములెల్లన్ ఫలియింపలేదు, జగదంతర్యామి! యీయొక్క జ
న్మమునం దీనరమాత్రజీవనములోనన్ మాటికిన్ సంభ్రమ
భ్రమలంగొల్పెడు నీరహస్సస్పృహల పూర్ణత్వంబు సిద్ధించునే!

మ. నిరతంబున్ జరనూతనుండవయి తండ్రీ! నీయెడన్ భక్తిబం
ధురుతావారి హృదంత రాళములయందున్ నూత్న

నూత్నంబుగాఁ

బరగన్ జేసి స్వయంప్రకాశత లయింపన్ జేసి యవ్వారలన్
మరలన్ సృష్టియొనర్చ వే! తిరిగి సంహారంబు గావించఁగన్.

తెలుపన్ నేర్తునె యొక్కజీవనమునందే నన్ను నీవెన్నిమా
టులు సృష్టించి లయింపఁ జేసితివో కారుణ్యంబుధీయింకఁ గా
బలెనన్నన్ మఱియున్ మఱిన్ మఱి లయింపంజేసి సృష్టించి కే
తలమున్ నీకనుసన్నలన్ మెలఁగుతేవన్ దిద్దుకొమ్మోత్రభూ!

శారద వనవిహారము

మ. సిరులున్ లేములు కన్పముల్ సుఖములున్ చింతల్

మనోలాహముల్

మరణంబుల్ జననంబులన్నియును యుష్మస్మంగళో

దేశమున్

నెఱవేర్పండగు సాధనంబులని మానింజాలి భావించు నే
పురుషుం దాతఁడె బంధముక్తుఁడు స్వయంభూ! నిర్వికార

ప్రభూ!

మ. పరిపాలించుచునుండు నెల్లపుడు యావద్విశ్వమివిచ్చు ను
త్తరు వహ్యాహతరీతిఁ జెల్లెడి మహత్మా! నీ శుభోద్దేశ మె
ల్లెఱఁగో మేము గ్రహింపఁజాలక మహర్షి

మృగ్యుచున్నాము త

త్పరమార్థగ్రహణైకపాటవము మత్స్వమి! కటాక్షింపుమి!

సీ. పసిపాపయగు వాని పాలబుగ్గలపైని

నివ్వటిలెడు మొలకనవ్వుకన్న

అరుణోదయమున విప్పరి తుమ్మెద కాలు

మోవకుండిన తమ్మిపూవుకన్న

ఉరుధాటినేలెంచు నోరుగాలికినేని

కలఁగని మణిదీపకలికకన్న

అకైన సుంత యల్లాడకుండు నిశీధ

సమయమందలిసరోజలముకన్న

తే. గీ. నిర్మలముఁ గోమలంబును నిశ్చలంబు

శాంతిమయమైన యట్టి సుస్వాంతపీఠి

నమరునీకుఁ బ్రణామమియ్యదె యమేయ!
అద్వయ! అనంత! అదిమధ్యాంతరహిత!

తే. గీ. ఇప్పుడు మనమున్న యీలతాగృహసమీప
కడళికలమధ్యనున్న దల్లదిగొ! చూడు,
శిల్పనైపుణితో వింతచెలుపుతోడ
నక్షిపాధల్యుడుజూడ నలరు మేడ.

తే. గీ. ప్రాచ్యసాశ్చాత్యరచనల బహుళవర్ణ
సంకలపసామరస్యవిస్తరమునోజ్ఞ
కాంతిపూరంబుతోడ వాకాశవిధి
తెలులనెదురెక్కడినో కంటివే! గృహంబు.

తే. గీ. తాదృశంబగు దివ్యసౌధంబునందు
ననుఁగుఁజేయిసితో జీవయాత్రనడపు
హాయిగా నొక్కరసభోగి యగ్రవర్ణ
నందనోద్యానభాగమందారకాళి.

తే. గీ. పరులకన నొకదివ్యమందిరముగాని
యాతనిఁ భూతలస్వర్గ మాగృహంబు
మదిగఱంచెడు ప్రియసతీమధుర మధుర
సరససల్లాపబహుళత్రవన కి కతన.

తే. గీ. వయసునలువదికొకవాసి, వాసి నేటి
తెలుఁగునాటికేఁ దళుకుముత్రెంపుఁజేడు,
పేరురఘునాథశాస్త్రి, తత్త్వియతనూజ
లిచటిచిన్నారిపొన్నారియిగురుబోండ్లు.

చ. లలితసరోజరాజసమలంకృతగాంగయురీదరీవరీ
మళలహారీధురీణ వవనూనకిశోరనికీర్యమాణ త
జ్జలకణరేఖకాగ్రహణ పౌఖ్యరసాస్పద వాక్యచాతురీ
నిలసితుడంచు బుండితులు వేయివిధంబుల మెత్తురాతనిన్.

మ. అతిగంభీరమునస్వి, దేశహితచర్యాభ్యాసి, మూణాంధ్రసం
స్కృతసాశజ్ఞుడు, నవ్యభారతవిషంచి లోకకల్యాణభా
షితతంత్రీ పరిముక్తపార్వజనికస్వేచ్ఛారవామోది, త
త్ప్రతి సంపన్నగృహస్థు తత్ప్రతిష్ఠతంత్రవ్యక్తి లేడెందులన్.

సీ. సతి నాతనిపజ్జ బాణపూవులసెజ్జ
అతిధికాతనిదృష్టి యమృతవృష్టి
సభకు నాడిదొనప్పుచర్చ చందనచర్చ
శ్రోత కాతనిమూల నూటిబాట
నిలుపేదపాలిపెన్నిధి వానిసన్నిధి
వాసికిందీవి యవ్యానియివి
అనుయాయులకు వానియండ బంగడుకొండ
కలబంధులకు వాని కలిమి బలిమి

తే. గీ. నిరుపమస్నేహవాత్సల్యనిశ్చలత్వ
జీవకారుణ్యలావణ్యచిహ్నములకు
నలేనిదడనంబు నదనంబు సతత మతని
పూర్వభవసంచితాగణ్యపుణ్యమేము !

'కారద' నుండి

కారదాకృష్ణుల అనురాగము

సీ. దువలను మేడ రెండవమెట్టునను నిల్చి
 లక్షించు నాతపలక్ష్మీయనఁగ
 చరియలోపలినుండి తెరలించుకొని పైకి
 పొరలెడుసెలయేటి పొంగనంగ
 అతికాంతమైనజీవితమునం దేలిపో
 వని యొకానొకసుఖస్వప్నమనఁగ
 అరయుచున్నకొలంది నతిశయిల్లుపెకాని
 కడయేర్పడని మహాకాంక్షయనఁగ

తే. గీ. కనులు విఱువిట్లుగొలుపుచు కడుబ్రసన్న
 మగుచు 'మననీయమును' మనోహరమునైన
 తన సతీ యావనపుఁ దళ తళనతండు
 కనుచుగనుచునె మోహముగ్ధతవహించు.

సీ. కడుఁ జిన్నిపువ్యరాగపుఁ గట్టడపుదిద్దు
 లన్ వ్రేలు రవలలోలకులతోడ
 నెమలిసింభంబువన్నియ పచ్చపొదిగిన
 కడద్రేల ముద్దుటుంగరముతోడ
 ఎడనెడఁగెంపు తెల్లెడనిండనీలంపు
 మణి లమర్చిన కంఠశూలతోడ
 చిలుతగజ్జెలమోతఁ జెవికిఁబండువొనర్పు
 మేలిబంగరు మొలనూలితోడ

తే. గీ. జాజిపూడిగెగాజుల జతలతోడ
రకరకపుఁ జీనిచీనాంబరములతోడ
ముగ్ధమోహనలావణ్యమూర్తితోడఁ
జేరిరిలు వానినలి రతిదేవిజాడ.

తే. గీ. కలకలన్ వచ్చునటులుండు కన్నులెత్తి
నిష్కలమీతాంతరంగంబు నీడఁజూపు
మావను పవిత్రశీతలజ్యోతిఁ బటపి
పాతకినినైత మామె 'పునీతుఁ'జేయు.

తే. గీ. కలుకుపలుకునఁ బూదేనె చిలుకుమోవిఁ
బలువరుస ములైములకాంతఁ బడిలపటచి
తనప్రియుఁడు గన్నులం గప్పికొనఁగ నామె
ముచ్చటలనాడు ముద్దులుమూటగట్ట.

తే. గీ. అడుగిడినయప్పుడెల్ల జవ్వాడుచుండఁ
బిడికిట నడంగియడగని పేదనదుము
విభునికడ కామె యరుదెంచి వెడలుహోయలు
కనుటెపో కంటిలోఁ బాప గలఫలమ్ము.

తే. గీ. కొనమరాయంచనడలోని కులుకు, కన్నె
రళి నడలోని నిందునిబ్బరపుటొటపు,
గువ్వనడలోనరివి, యప్పువ్వుజోడి
కదలిసపుడెల్ల మనకు సాక్షాత్కరించు.

తే. గీ. సజలజలధరకోమలశ్యామసుంద
రంబులై మోముపైవ్రాలి రవ్వగారిఁ

జెడచుచిన్నారినొక్కల చిన్నికుడుల
దిద్దునపు డామె యెంతయు ముద్దుగురియుం

తే. గీ. పొన్నపువువన్నె లేయెండపాడఁ గపాల
దర్పణస్వేదబిందుముక్తాఫలంబు
లొప్పులొలుకంగ నామె యొక్కొక్కవేళ
నుపవనసేవసల్పు నేత్రోత్సవముగ.

సీ. జలకమాడినపెన్నెలులమీఁది తడియొత్తి
జడయల్ల కూరక జాటవిడిచి
నిలువుపాపట నిల్చి నెలవంక యిరువంక
నటచిచ్చపుష్పమంజరాలమచ్చి
జలతారుపూలతీవలజల్లుపనిసేత
గల యాకుపచ్చని గొనుదొడిగి
కుబుసంబువలె ముద్దుగొలుపు పన్ననియన్ని
వలువ నీటుగ వలెవాటు వేసి

తే. గీ. చిన్నినడుమున కటునిటు చివురుచేతు
లలఁతె యువ్వెత్తు విలువంపుగలుగ మోపి
వడివడిగ నామె యొక్కొక్కయెడను వచ్చి
వలుకరించును జరిమేను పులకరింప.

సీ. కురులను మామెలుంగుగ మువ్వి జడయల్లి
శానలయందున ఊలుకుచ్చుగూర్చి
బొమలమధ్యను చుక్కబొట్టు నీటుగదిద్ది
చిటిపొటినగల నన్నిటిభరించి

శేయైష్టదాలుగల్గిన చిన్నిచిన్నిజ
 ల్లారు మొగ్గుల నీలిచీరగట్టి
 అడుగులవెనక జీరాడియాడకయట్లు
 వసువుపచ్చని మేలిమినుగువెట్టి

తే. గీ. ఎదుటికింజాయి విభుఁడు ప్రేమైకదృష్టి
 నొరసి తనుజూచునపుడెల్ల నొదిగియొదిగి
 యప్పుడపు డామి ముచ్చటబాడఁదొడఁగుఁ
 జిన్నెచిన్నెల చిన్నారిదిలుకలాగు.

సీ. ఒక్కొక్కప్పుడు ప్రేలియింగరంబుననున్న
 పచ్చచాయకు దృష్టిబటపుకొనుచు
 మటియొకప్పుడు కంఠమాలలోకంబున్న
 నీలాలకెంపుల నిదురుకొనుచు
 వేటొకప్పుడు గుల్కబీట్రావుమోవిపై
 చిటునవ్వు తొలుకాడఁ జేసికొనుచు
 ఇంకొకప్పుడు ప్రక్క కించుకించుకగ జా
 తెడుపయ్యెదను నవరించుకొనుచు

తే. గీ. అప్పుడపుడు పున్నవకవిహారపుశ్రమంపుఁ
 జెమట మొగ్గులఁ గొనగోక జిదిమికొనుచు
 సారెకొకతీరు మధురశృంగారలీల
 నెంతయు గలంచుఁ దనజీవితేను మనసు.

తే. గీ. జిలుగుఁ బయ్యెదవెలుగు కెడేకి చివుడు
 ప్రేళుల విలాసముగ మెలిజేసికొనుచుఁ

జిల్లునగవులోడఁ బలిమోము తెల్లఁగుగనుచు
నొక్కఁజవుడామె నర్మగబోక్తులాడు.

శ్రీ. గీ. చలువపావడదాల్చి, యీసరిగవూల
రైకధరియింపుమనియందురా? యటంచు
నడిగి, పతిమోచిగదలించునంత కామె
దవ్వునకునేగి ముసిముసి నవ్వునవ్వు.

శ్రీ గీ. తీసి వగల్గెల మెయిచాయ తెల్లవట్టు
చీరకు మేల్మీటంగాకునీరునోయ
విభునితో నామె యుపవసనీ వీధులందు
దిరుగునోయ్యారమును జూచితీరవలయు.

తే. గీ. పాదుపుటండను బతినిల్వ పొంతనిల్చి
కురులతో నిండనీతాలగొడుగుపట్టి
మధురమధురంపుటూర్పుకామరమునీచి
నవ్వలావణ్యనీరాజనం బొనర్చు.

తే. గీ. చెంతఁబొందున్న పతిరూపు చేతనున్న
గిలుకుటద్దంబునం దిలకించి యామె
చిటునగవుతోడినునుసిగ్గుచేత గునియు
నామనోహరదృశ్య మెంతైనఁజేయు.

శ్రీ. గీ. మొలక నవు మోవి నాట్యంబు సలుపునవుఁ
దిదుమఁబాల్గారు ప్రియరాలి చెక్కులందుఁ
బొడముచిటుగుంటలను వ్రేళ్ళ మొనలనొకి-
యూపునాలఁదు శృంగార ముట్టిపడఁగ.

తే. గీ. తనయలఁతియూడుపులు మోముదమ్మి గ్రమ్మి
వలపు లూరింతగా సమీపమున నిల్చి
చివురుఁ గెంగేలఁబట్టి గోక్షీరపాత్ర
పెదవికందిచ్చుఁ బలికిఁ బ్రత్యుదయ మామె.

తే. గీ. నిలువుటద్దఁబులొఁ దననీడఁజూడఁ
జిత్తమేలేనియటులుండి, జీవితేకు
నెనరుగన్నీటిలోఁ దననీడఁజూచు
నొడలుసర్వంబు గన్నులై యున్నయట్లు.

సీ. కలకలకనవ్వుకన్నులు కన్నులంబెట్టి
రీల బాహులఁ గంతమాలఁజేయు
మిలమిలకమెలయుచెక్కిలి చెక్కిలికేజేర్చి
పట్టి చేతిని మెడచుట్టుఁజూచు
గలగలకమెలయుతఱ్ఱుల బెఱ్ఱులంబాన్చి
కొసరిమాటికి గుజగుజలువోవు
జలజలకదేనచిప్పిలుమోవి మోవిపై
నిలిపి నిల్విన మోహనిద్రఁ బుచ్చు

తే. గీ. పొడిపొడిగరాలిపోవు మెప్పుతతోడ
వడివడిగఁబర్చు నిట్టూర్చువలపుతోడఁ
జిలుచెమడుతోడఁ జితిమీన శిరముద్రాల్చి
నెనరుగన్నీడు చలువపన్నీరు రాల్చు.

తే. గీ. పాలనీటిగులూచి తేబైకగలి
నించుక చలించునట్లు చిట్టించిమోము,

శితకటాక్షంబులక విరజిమ్మి యామె
 పొలయలుక నేని వతిని పరిహాసపఱచు.

సీ. అలిగెడువేళ కాలాహియకాదల ధగ

ధగఁ బ్రజ్వలించురత్నంబులగుచు
 కనలెడివేళ మేఘచ్ఛన్నమై నీట
 లిండించు పాంధ్యరాగంబులగుచు
 నవ్వెడివేళ నానందలీలాతరం

గామాధమగు రాజహంసలగుచు
 శ్రమఁజెందువేళ నుశ్యామలాభ్రముల మీ
 భ్యగఁ దేలిగొయెడుతారలగుచు

తే. గీ. సరసమాడెడు నెడ నీలజలతరంగ

సంచలచ్ఛంద్రకాంచలాంశలములగుచు
 మాటికొకసూటి నామెదృఢ్యంధలముల
 వెడలి జ్యోతిఃప్రభలు వెల్లివిరియుచుండు.

సీ. వండినకమ్మసంపంగితేకులవంటి

మృదలాంగుళులు పాలె గదలుచుండె
 పాలఁజక్కెరవోలె బంచమశ్రుతిలీన
 మగుకంత మదితరుచ్యంబుగాఁగ
 కృతులయందొదుగుసంగతులు తీగలనుండి
 జలజలరాలుపుష్పములఁబోల
 శృంగారవనచైత్రశేషానిలములట్లు
 వలపించుమధురభావములు వొడల

తే. గీ. కిన్నెరనుమింటి విరిధిభంగికలనామె
గురియగానామృతంబును స్రోలిక్రోలి
యెంతకేనియు నాతఁ డొక్కొంతయైనఁ
దదివిజెందఁడు తృప్తితచాతకమురీతి.

చ. చిగిరిచియున్నదేదో వికసించినదేదో మొలుంగరాక జం
టగఁబెనవైచి లేజివుడుదాదాను పుష్పనికాస మేకహే
లిగ నొకదానిపైఁ ప్రతిభలింపఁగఁజేయుచు నొక్కఁడెంతో ము
ద్దగు నునుదీపలబ్ధు లల నాకునుచుండిరి వారలొల్బగల్.

సీ. జీడితోద్యానసంస్థితదృఢస్నేహంపుఁ
దీవ పూచినయట్టి పూవులనఁగ
దాంపత్యసుఖసముద్రమున నొంపొంటితో
నొంపి యుయ్యెలలూగుతరగలనఁగ
శృంగారదివిఁ జిత్రచిత్రభావపుఁ బల్ల
టీలువై చెడు పావుకాలనంగ
విత్యసంతోషచంద్రికను స్వేచ్ఛావిహు
రింబానర్చెడుచకోరములనంగ

తే. గీ. ఒకరొకరిచేత వికసననఁబొంది యొక్క
రొకరియందున లీనమై యొక్కరొకరి
కున్నతింఘూర్చి ద్యోతిల్లి యొక్కవంత
యందమిచ్చిరి వార లానందమునకు.

తే. గీ. నింగిబంగరుచాయపైఁ జెంగలించు
చిటిపాటిమొయిల్ల చిత్రవిచిత్రరూప

శితకటాక్షంబులక విరజిమ్మి యామె
పొలయులుక నేని పతిని కలహాహుచును.

సీ. అలిగెడువేళ కాలాహియాదల ధగ

ద్ధగఁ బ్రజ్వలించురత్నంబులగుచు
కనలెడివేళ మేఘచ్ఛన్నమై నీట
లిండించు పాంథ్యరాగంబులగుచు
నవ్వెడివేళ నానందలీలాతరం

గాయాధమను రాజహంసలగుచు
శ్రమఁజెందువేళ సుశ్యామలాశ్రముల ము
ధ్యగఁ దేలిపోయెడుతారలగుచు

తే. గీ. సరసమాడెడు నెడ నీలజలతరంగ

సంచలచ్ఛంద్రకాంచలాంచలములగుచు
మాటికొకసూటి నామెదృఢబృండలముల
వెడలి జ్యోతిఃప్రథలు వెల్లివిడియుచుండు.

సీ. వండినకమ్మసంపంగితేకులవంటి

వ్యాకలాంగులులు పాలె గదలుచుండ
పాలఁజక్కెరవోలెఁ బంచమశ్రుతిలీన
మగుకంత ముదిరుచ్యంబుగాఁగ
కృతులయందొదుగుసంగతులు తేగలనుండి
జలజలరాలుపుష్పములబొల
శృంగారవన చైత్ర కేమానిలములట్లు
వలపించుమధురభావములు వొడల

తే. గీ. కన్నెరనుమీటి వివిధభంగికలనామె
గురియుగానామృతంబును గ్రోలిక్రొలి
మొంతకేనియు నారఁ డొక్కంతయైనఁ
దనివిజెందఁడు తృప్తిచారకమురీతి.

చ. విగిరిచియున్నదేదో వికసించినదేదో మెఱుంగరాక జం
టగఁబెనవైది లేఁజునువాఱును పుష్పనికాస మేకహే
ళిగ నొకవానిపైఁ ప్రతిభలింపఁగఁజేయుచు నొక్కఁడెంతో ము
ద్దగు నునుదీపంబు లలవాకును నుండిరి వాదలొల్పగల్.

సీ. జీవితోద్యానసంస్థితిదృఢ స్నేహంపుఁ
దీప పూచినయట్టి పూవులనఁగ
దాంపత్యసుఖపముద్రమున నొంటొంటితో
నొంపి యుయ్యెలలూగుతరగలనఁగ
శృంగారదివిఁ జిత్రచిత్రభావపుఁ బల్ల
టీలువై చెడు పావురాలనంగ
నిత్యసంతోషచంద్రికను స్వేచ్ఛావిహః
రింబొనర్చెడుచకోరములనంగ

తే. గీ. ఒకరొకరిచేత వికసననఁబొంది యొక్క
రొకరియందున లీనమై యొక్కరొకరి
కున్న తింఱుర్చి ద్యోతిల్లి యొక్కవెంత
యందమిచ్చిరి వార లానందమునకు.

తే. గీ. నింగిబంగరుచాయపైఁ జెంగలించు
చిటిచాటిమొయిల్ల చిత్రవిచిత్రరూప

సంఘటనలెల్ల నాశ్చర్యచరితదృష్టి
నవధరింతుడు వాడు సంధ్యాగమముల.

తే. గీ. అపుడపుడు వాడు శాఖశాఖాంతరాళ
నిర్గత స్వీయ కయన మందిర గవాక్ష
సన్నిహితచంద్రకిరణగుచ్ఛముల దెరలు
మినమినలఁ గ్రోలుచుందురు రసవిపాస.

చ. పొడిసిధులాడుచుక గపురముంబలె మేలే తెలుపుం బు
నుంగుకై
వడినెటతావియుంగలిగి వట్టువలెకమ్మడుదై ఘృతంబులో
నుడికినటఁలే నిగన్నిగల నొప్పుచు నప్పుడుపిండు పాలఁ భో
లెడి నులి వెచ్చనకఁబరిమళించెడు కుంకుమపూరసాన్నముక.

చ. చిటునవుతోడ మేలినగిషీగలబంగరుపూలవెండిప
ల్లైరముననించి నుంతగదలింప ఘుమంఘుమయంచు
జిహ్వపై
గరఁగెడుశాకముల్ రకరకంబులు చుట్టునమర్చి చేర పై
పొరలెడియాజ్యభారఁ దనివోవఁగ వడ్డనచేయునిచ్చలుక.

చ. అదుగులనొత్తుచుక డములపాకుల చారిక లేనియుం గనం
బడుగళమెత్తి సన్ననిరవంబునఁ జల్లగఁ బాటపాడి నె
య్యెడు సుఖనిద్రఁజెందనొకయోరగ శయ్యబరుండియామెలే
గడఁగ మేలొకనుక మగనికన్నను ముక దెలవారు

జామునక.

ఉ. వీయమగర్భమందు జనియించెనొ యామె, కృపారసంబుచే
నాయమచి త్తమెంతమ్మడువై నదియో, పువుజోటలోనికిం
బోయియు నంతటంగలయఁబూచినతీవల వందియుగ బువుతో
గోయఁగఁ జేయిరాక మరలుక మునువచ్చినత్రోవనొక్కడగ.

సీ. వరుడింకొకనివంటివాడొకో! మనసిచ్చి

మాటాడు మన్మథమన్మథుండు
అడువిడ్డల నెంతయని మెచ్చుకొనవచ్చు

తాను గీచినగీటు వాటఁజోరు
ఉడిగంబువార లే యుగమువారో గాని

కొలువ నెప్పుడు గాచుకొనియెయుండు
రనువల్సరంబు మాన్యజ్ఞేత్రములయందు

బండు పంటతెఱంగు పాలపొంగు

తే. గీ. తావులకుఁ తావలంబైన పూవుతోట
నడుమ నొక దివ్యభవనంబు నన్నివాస
మారగింపగ వెండిబంగారుపాత్ర
లేమనఁగవచ్చు నామెయదృష్టరేఖ.

చ. ఇరువురుగూడి వేడుకమెయిగ మతసాంఘికరాజకీయంస
సకరణగుణగుణాచరణసాధనయాపనిచారణాపర
స్పరవిజయాభిలాషనతిచాకచక్రిమ్మడువాత్సయోగములో
నెఱపుడు రెల్లవారునిని నివ్వెఱివోక నొకొక్క పట్టునక.

చ. నవయుగభారతప్రచలనంబు లనంతములైన విశ్వమా
నవ పరిణామ లీలలు సనాతన వైదిక ధర్మ వృత్తున

ద్రవకర చాస్యజీవన పరస్పరవైర విఘ్నార్థమాన హైం
దవమరజ్యస్తే శేఖరలుఁ దత్కృతచద్వలమృక్ బ్రథానముల్.

ఉ. పర్ణవిభేదదోషవరివర్జిత దిక్పతకఃప్రభావ సం
పూర్ణ పురాతనార్యముషిపుంగవ పుణ్యవనాంతరస్థలీ
పర్ణకుటిరవాస నిరుపద్రవ నిర్మల నిత్యజీవన
స్వర్ణయుగప్రసంగములు సల్పుచుకొక్కడగుడి యిద్వరుక్

‘శారద’ నుండి

నవమిద్ర పర్ణనవమి

మ. అరుణుండే గెను - కాలపూరుషునిచే నాకాశవీధీమనో
హరదుర్గాకరదిక్ సుపర్ణమయసింహద్వార నూమిందటక్
తెలువంగఁబడుచుండె - నింక పెడలుక్ శేరాణి భూలోక సం
చరణార్థంబని మ్రోగెనెల్లెడ నుదంచత్పడి తూర్యధ్వనుల్.

మ. అలకల్ దిద్దుచు, రత్నకంబళముచాయంబొల్పులేబద్ధికం
గలయంజూచుచు, బూలతిగియింపైగా సారెకేతెంచుచు,
మెలమెల్లన్ మెయిబ్రాకుచున్, నవనవోన్నేవంబు
వాటించుచున్,

వలపిందన్ బసిపైరగాలి వనిలో వాహ్యలిగావించుచున్.

మ. ఇరువంకంగలపూలపై ముసురుచున్, హేలాగతిన్ వానిపై
పొరపుప్పొల్లొక చోటినుండియొక చోటబొందించుచున్, బువ్వులే
నెరదాంపత్యనుభానుభూతిఘటనాసంపక్తమై తేనెయో
గిరముం బారణసేయుభృంగపటలీగీతంబు లాలింపుచున్.

మ. అటులిట్టులే విహరించి, కొంతవడకా యారామ కేళీసర
స్తట నానాఫలవృక్ష సంతతుల చెంతంజేరి, తత్కాలసం
ఘటితాకాశ విసీలమేఘములవంకన్ దృష్టిసారించునం
తటిలో శారదమ్రోలనిత్పెనొకనూత్న వ్యక్తి నిశ్చంకతన్.

మ. ఎఱుడిచోటికి నేగుదెంచితి, కనీ! యీవత్సరంబైనఁ బ
ట్టపరీక్షన్ జయమొందువాడ పొడగట్టించొచ్చెనే? చెన్నప
ట్టపునానంబు సుఖవ్రదంబునె? యిష్టాగోష్ఠి నచ్చో సము
ద్రపుఁడీరంబున దుత్రులంగలిసి సంధ్యాకాలముంబుత్తువే?

మ. అనిచ్రచ్చింపఁగ నాతఁడీదనముమధ్యాహ్నంబునఁ జేరినాఁ
డను పట్టంబుననుండి యీవిజయవాడన్ శారదా!కక్తివం
చనలేకుండ లిఖించినాడను పరీక్షాపత్ర మిట్లుయ్య వా
కొనరా దేఫలితంబు వెల్పడెడినొకా! చాగర్భంబునన్.

మ. అవశిష్టంబగు 'చెన్నపట్టణ'నివాసానందముంగూర్చి యెం
తవచింతంగఁ గడంగినన్ దనివిఁజెందంబోదుమే! అందునే
దొవి కేవంబు నిజువమున్ నడచుచుండున్ ద్రవ్యమన్ పేరివ
స్తువొకందుండిన హాయిమైఁగడువనచ్చున్ జీవితంబంతయున్.

శా. సాయంకాల సముద్రతీరకృత సంచారంబునం గల్గు న్వ
ర్గీయానందముచూడగొంచు నపరాద్రిద్యోతమానారణ
చ్ఛాయాకల్పిత చిత్రవర్ణయుత శశ్వత్పుత్య దూర్మిచ్చటా
గేయాకర్ణనభాగ్యముం గనని వ్యక్తింజూడఁబో మత్సరిన్.

శా. ఆయాపున్నమరేల నేను సనహాధ్యాయుండనై బోయియా
తాయాతాబిరంగ పంక్తువరి భాగా పూర్ణచంద్రాతప

చ్చాయా నుండర ముద్రస్న మధురస్వచ్ఛందలీలా విహారాయ త్రంబగు వృష్టినుందును నిశీధాంతంబు పర్యంతమున్.

కా. నిందుంబున్న మవందు వెన్నెలను వెండికొ పీర్చినట్లుండీ యెందుండుందామె తరంగదోలికలలో నుయ్యాలలూగంగఁ జంద్రుం డబ్బిం బ్రతిబింబరూపమున నంతో నేత్రవర్వంబుగా నుందుంగన్నుల నాడుచున్న యటులేయుండున్ మదిం

బాటినన్.

మ. త్వరితాన్యోన్యతరంగఘట్టనలచేతన్ మాటికవ్వనిపై నురుగుల్ దేటి కరుళ్ళుగట్టి కనువిందుంగూర్చు నచ్చోటిసా గరసీరంబున మినుక-మినుక-మను రాకాచంద్రచంద్రాతప స్ఫురణంబున్ దలపించినన్ బులకరించున్ దేహ మత్యంతమున్.

‘సతీస్తృతి’ నుండి

కా. నాఁడేకాదు భవద్వియోగ మిపుడైనన్ జ్ఞప్తికింబాటినన్ నాడీమండలమెల్ల బిగ్గుమనిమిండంబొచ్చుఁ బ్రాణంబుల ల్లాడకసాగుఁ గుఠారధారఁ దలవ్రయ్యన్ వేసినట్లుండు నీ రేదున్ లోకము ల స్రమించినవిధంబేలోచుఁ జిత్తంబునన్.

మ. సతీయన్ దివ్యసువర్ణపక్షముల నీస్థానంబుగు ర్తింప నా యతమై నాదుమనోవిహంగ మిదె యూహఃకాశవీధీసము ద్గతమయ్యెన్ దురదృష్టవతహతి భంగంబందునో, లేక సం తత చింతాపరిసాకశక్తిఁ గృతకృత్యంబానో, ప్రాణశక్తి!

మ. ననువంచింకెనుగాని పాడునరజన్మంబిచ్చిదెవంబు మిం
టనుబాటంగలయట్టిపిట్టినయియున్న నాబహిఃప్రాణముం
డినలోకంబున కట్టెనేనెగిరిపోనే యెన్నడో! యింక బా
ఠీనయీవ్యర్థపుజీవనంబును నెవారికా యాత్రసాగింతునే.

మ. జడమై నిర్వికృతికావహించునొక పాపాణంబునెయున్న చో
నడలంబోను నె నేసరీమరణదుఃఖాఘాతపాతవ్యర్థక
బడి యారీతి దినక్రమప్రళయితన్నానాన్న పానుండనై
కడకపప్రుడివానికాయుగవిభాగజ్ఞానశూన్యండనై.

కా. ఉన్నట్లుండి మనంబొకొక యెడ విద్యుద్వేగమాచుండు నీ
సాన్నిధ్యంబున కేగుదెంచుటకునై స్వర్గంబునందెవ నీ
పున్నావో మఱి లేవో యంచునటుపై నుయ్యాలలాగూగు ని
ర్భిన్నంబా నొకవేళ నొకపుడు నిర్వేదంబుఁజెందుకొసఖి!

మ. మెడపైకెత్తి యెకానొకప్పుడు శరశ్శేఖుంబులంగాంచి నీ
పొడనేమే నెఱిగించునేమొయని నేబుద్ధింద్రియక్షోభతో
నదుర్గజాచెద మెన్నోచుక్కల ననంతాకాశమందైన నె
క్కడనీచక్కనిచుక్కఁగానమను సంజ్ఞ దెల్లవోవుకొసఖి!

మ. కలకాలంబిట నుట్టిగట్టుకొని యూగంబోనుగా, నేటికి
నలకల్మషాడగుపట్టుచుండెగద, ప్రాణబింక నీకళ్ళముం
గలగాఁ జల్లఁగ దాటిపోవగలభాగ్యంబెప్పుడో, యంచు నీ
వలనాఁడూరకయన్నయత్పలుకెనర్యంబయ్యె నాత్మేశ్వరి !

మ. తెలుచుజోలని యాహృదంతర దహత్రీవాగ్రిహోత్రంబు
శాం

తిలఁజేయం దిదుమంత్రమిప్పుడు చితాగ్నిజ్వాలయేకాని వం
తలునుం జింతలు నుంత కావనుట తథ్యంబుష్ణముషేనశీ
తలమన్వాక్యగతార్థ మిప్పటికి బాధంబయ్యె నాత్మేశ్వరీ.

మ. నిదుడేగన్నులఁజూచు మంత్రం, జితాగ్నిజ్వాలికామాలి
శాం

తరత ప్రంబానరించి నీతనునువర్ణంబుఁజెన్నొందునుం
దరతేజంబువారించి దైవము, శ్మశానక్షోణిలోనిల్పె నా
కొలుకెఱుది, వారింజెనా యువశియుగ గోరంత తేనుండగఁ.

సీ. జ్వరితవైయున్ననీచాచునే భూదేవి

యను నెడ వేడిమినుడికిపోయె

అగ్నికీలలలోనియానీవలెనె నిప్పు

శేషయయ్యెరు దనశ్రీవధూటి

మందుమంటలడంగు పండునిప్పటు సంజ

గగనశ్మశానభాగమునఁగ్రాలె

నిప్పుపైపైగల్ప నివృత్తినాఁ దెలిమబ్బు

పలుచపైసంజనెనై నఁగవిసె

తే. గీ. ప్రియసఖి ! మనప్రేమజీవితమువలెనె

ముడివడియెమూడుసందెలు, మునిగిపోయె

సంధికారతమూల లోకాంతరమున

నఖిలలోకము, నే శోకమందవలెనె.

తే. గీ. ఎఱుంగనిమనోన్మథయెకాని యెంతొకాల
మట్టుల జ్యోతిఃప్రభలతోడ నక్షిగోళ
మేఘములఁ జూపుమెఱపులు మెఱయుమీఁద
మరణనిర్ఘాతశతంబు జరుగకున్నె.

సీ. అధిక ప్రయాసజహ్వనీతమందనుం
చాంత్యకాలని వేదనాశరములు
వరివేదనాముహూర్థవల్యావృద్ధారావి
లోలహాకూతావలోకనములు
జ్వరతీవ్రతీవ్రతాత్వరమాణహృద్యంత్ర
చరమనాడిహాకాత్ స్తంభనములు
ఇహనిరాశానిస్సృహైక సూచకముఖ
చంద్రాస్తమయతిరశ్చాలనములు

తే. గీ. విషచుఘటనావిభిన్నవిభిన్నమైన
నాహృదయదర్పణమున ననంతములుగఁ
బ్రతిఫలించుచునొనరించు ప్రళయతాండ
నార్భటి భయంకరాతిభయంకరంబు.

మ. అతిశీఘ్రంబుగన స్తమించె నొకసంధ్యాకాలపుంజుక్కకుం
బ్రతియొకన్నులపండువై న మనదాంపత్యంబు, కానీ భవ
త్పతినకపైపొరయెల్లనూడిపడిపోవంజేసి నీయట్లు భి
న్నతలేకుండుననంతమందెప్పుడు లీనంబాదునాత్మేశ్వరీ!

మ. కడుపుంగీటియు నాడమైనయదురాగజేకమై మాటికి
విడువ్రత్యత్రుకణంబునందుఁ బ్రతిబింబించుంగ నంతానము

న్నెడకు నాయెడకడీగోళముల నీవిట్టట్టులంద్రదిప్పిచూ
చెడునీయాతడసారిచూపెనుమంచక నేటిపర్యంతముక.

మ. మరణానంతరమందు నింకనొకజన్మంబెత్తితో! మాపయి
మఱిసినుంగలప్రేమపుంబెటపెటమామధ్యనేయెప్పుడుక
దిరుగజొచ్చితో! లేకయాయెడలితోనేనీవునుందీటితో!
పరలోకంబును జేరితో! తెలియుత్రోవంజాపుమాత్మేశ్వరీ!

మ. మురిపెంపుంబసిబిడ్డలకవిడిచి, నీమూలంబునక సాగుకా
పురుమధ్యానమొనర్చి, యాదినమునక పోలేక పోలేక నీ
వరమా వేదననుండియొకనులతో భాషించి, యేకోరినా
కెటుగండేసితి వానినేమఱుకునే యేనాటి కాత్మేశ్వరీ!

తే. గీ. తత్తదుచితంబులైనవర్తనలవలన
బాల్యముననుండి పెనుపంగలబడినయెడలె
నాకునీకిప్పుడడమె నడుమ నిలిచె
నింతకన్నగృతఘ్నత్వ మెందుగలదో!

కా. ఆకాలంబుగతించె, నానుభవదృశ్యంబయ్యె, నాప్రేమపుం
జోకల్ పోకలు దృగ్విరాసనటనల్ శూలాయమానంబులై
తాకకజొచ్చె, క్షణక్షణంబు హృదయాంతర్నాశజీవాలులై
ట్లాకంపించుచునున్నవో యెటుగవా, హా నామనోవల్లభా!

కా. శోకాఘాతవిపర్యయస్థితిని సంశూన్యంబుగాఁదోచు నీ
లోకంబందున నేమిప్రామికొననాలోచించెనోగాని ఛా
యాకారంబుగవచ్చిమృత్యువు సమాహ్వనంబుఁగావించ న
ట్లాకంబెట్టదొడంగె నస్థిగతకాయంబెంత హేయంబాకో!

కుడిచనుబాలుద్రావు పసికూనను వానియనుంగుడల్లి తా
నెడమకుఁద్రిప్పి చన్గుడువనిచ్చెడునంతటిలోన బిడ్డ యె
త్వడువునఁబోరువెట్టుఁబ్రతిప్రాణియునట్టులె యీవ్రహంచమున్
విడి చరమేగునానదుమ వేదనపాలగుఁగాదె, ప్రేయసీ !

చ. నది నాకాగమనంబుచేఁగలుగు నానారూపపుంజీలికల్
పిదపన్గల్పినయానవాలయినఁ గన్పించంగఁబోసీని పా
లుదలంబోలి సమష్టిలోఁబాడమువేటుంబాటులన్దిద్దియొ
క్కదక్కసంస్మృతినిర్వహించితివి లోకంబెన్ననాత్మేశ్వరీ!

తే. అడుకొనునీదున వినాహ మాడినాము
కొమరుఁబ్రాయంబునం గవగూడినాము
ఐహికానందమును చూటలాడినాము
విధివశంబున నీనాఁడువీడినాము.

తే. సరళముఁ బ్రకాంతమును సుత్రసాదమధుర
తరమైన నాటిజీవితాచరణమెల్లఁ
బరమనిస్సృహజేఁ బటావంచలయ్యె
తూరసమ్మిశ్రితంబైన క్షీరమట్లు.

తే. కలువనో! లేక చక్రవాకమునో! గాక
కటకటా! మానవుడనైన కారణమునఁ
బవలులున్ రేలు నేనొక్కపగిదిగాఁగఁ
గ్రాగవలసెను నీవియోగవ్యథాగ్ని.

తే. పదపదవినిస్మృతంబగు ప్రాణధార
 తినదినము నాకు నవనవోత్తేజమునఁగఁ
 బలుకరించెడు నాప్రాణపదము లేని
 పాదులోకాన నేనేల బ్రదుకవలయు.

తే. గీ. అడుగుటయనంగ నుడువుటయనఁ జిరాకు,
 అడుగడుగునందు బ్రహ్మాండమగు పరాకు,
 నాకు దుష్ప్రాప్తకంబగులోకమునకు
 నేమిసంబంధమో ! ఉండుఁబండుకొరకొ !

చ. అది మనమారహస్యనిలయంబుననుండి పరస్పరంబుగా
 హృదయము లంకితంబులొనరించినపుణ్యదీపమ్ము, నాటి నీ
 మృదుతరముగ్ధమోహనశరీరముఁ, జల్లనినీగులాబిపూఁ
 బెదవులమీఁది లేనగవు వెన్నలవన్నెలతోచునేల్లెడఁ.

చ. ఎదురుగనుండియొక్క యెడ నిర్వృతముఁ బెదవుల్ చలింపకే
 మదిమదిమాటలాడ మనమధ్య నెమధ్య నె చూపుచూపునం
 బదిలపడంగ నాడుగడుపంబడియుండినపుణ్యకాలమే
 మెదలెడికన్నులందెపుడు మేల్కొనిన నిదురించుచుండినన్.

చ. మెలినిదుకొన్న పాదముల మెత్తవయ్యి సగముత్తిగిల్లి చె
 క్కిలి యటచేతమోపి కనుగీటుననే కడునీటు జూపి న
 వ్యోలయగఁజేసిన న్వలచియ్య వలపించినయట్టి నాటియా
 పాలకువవాటినంతన చివుక్కుమన్న హృదయంబు

సర్వమున్.

మ. విడియందుండినయట్టి మల్లెపువ్వులందొక్కొక్కటిగదీసిపా
ల్లడయల్లించుకొనంగఁ దల్లికిడు వేళక వచ్చు నక గాంచి పె
ల్వడగా నిల్వఁగ బాటువోక మునిగార్భకనిల్చునానాటిని
వడుచుఁబ్రాయపుఁజిన్నె నాకనులకుఁబ్రత్యక్షమాగావుతక.

చ. మనసులు మాటలుంగ్రియలు మర్మము లేకముఖంబుగాగపె
చ్చనినునుకోరికల్ విసవిసక మసలక మును చూడ

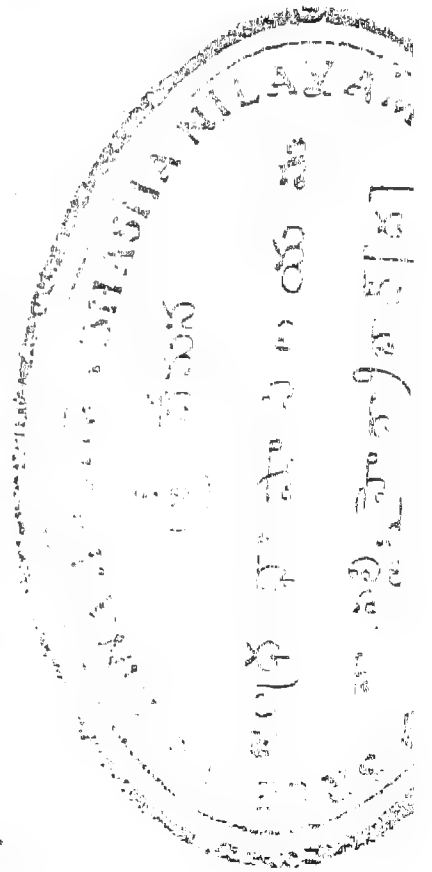
గొన్న తి

యని సుఖపారణంబు హృదయప్రతిబింబితమయ్యె దర్పణం
బునఁబ్రతిబింబితంబయిన మోహనదివ్యధనంబుచాడ్చునక.

తే. గీ. సహజకోమలమైన పుష్పంబెగాక
కతినశిలయేని యందమై క్రాలునట్లు
హాసమేగాక నీయాగ్రహంబుసైత
మమృతధారాభిషేచనం బాచరించె.

తే. గీ. ఎదనెదంగదియించుచు నిమిడియిమిడి
యొకరికొగింటనొకర మట్లున్ననాటి
ప్రణయబంధంబు నాకునిప్పటికెకాదు
మఱపునకురాదు వేయిజన్మములకైన.

తే. గీ. ఒకటనేకాంతముననుండి యొకరినొకర
మతిమృదులమైన పరిహాస మాడుకొనుచు
లోతెలుంగని నవ్వులలోన మునిగి
తేలుటానాటితోడనే తీటిపోయె.

సీ. ఉదయంబునుండియెక్కొక మహాయుగముగా
 గడియయుంగబె తిరుగంజడంగ
 మధ్యాహ్నమై సూర్యమండలం బటువ్రావలఁ
 బోవుచో వృద్ధయ ముప్పొంగిపోత
 వికచపుష్పము నభోవీధిగా నీనఖ్య
 మునకె నాప్రాణ మున్నుభముగాగ
 ఎల్లర క్రత్రవాహికలు నీక్రేవకే
 ననుగొనిపోవురేవను పహింప

తే. గీ. పవలుపవలెల్లఁబ్రణయవిశ్వాసభరము
 లైనవిశ్వాసములతోడ నల్లనాఁడు
 సలిపియుండిన యానానిశానిరీక్ష
 ఇప్పుడు నాప్రేమ కగ్ని పరీక్షయయ్యె.

తే. గీ. కలనికింజేరి కేలికింగేలుసేర్చి
 నృప్తిగూరిచి నీవొనరించునాటి
 సరసచర్చాపటీర చర్చామచర్చి
 ఆత్మకు దహద్దహద్దహనార్చి యయ్యె.

సీ. ఒకటిరెండుగమాత్రముండి మోమున నాటి
 యాటనిచినుకు ముత్యాలతోడ
 నొకకొన్ని చిటులగాలికేగఁ దడినంటు
 కొను కొన్నిచిన్నిముంగురులతోడఁ

తడిపోడిపారిజాతపువన్నెరై కనై
 వన్నెటిపుపువన్నె వెటతోడ
 అడుగుదమ్మలమీది కలుజాటు చీరకు
 చ్చిల్లుడిదైడిచివుర్ వేళ్ళతోడ

తే. గీ. వడివడిగనాఁడు దొలకరివానలోనఁ
 బయిగిడుచు నింటిలో జొరంబడినయట్టి
 నీమధుగరూపరేఖ కన్పించినట్లై
 తలఁచి మది యిప్పు డూరక తత్తరించు.

సీ. సన్నబాజలసువాసనతోడి చినుకుము
 త్యాలతోలకరిమొలకగాలికన్నఁ
 తడిదుక్కినుండి వెల్వడుతాచిరీవిలోఁ
 దేలియాడెడి పైరగాలికన్న
 గోవజవాడిభుగ్గురుభుగ్గురులతోడఁ
 గలిసిపోయిన వలిగాలికన్నఁ
 అచ్చగోరంటపుష్పపరీమళంబుతో
 జతగొన్న మలయమారుతముకన్న

తే. గీ. మధురమధురంబు, మంజులమంజులంబు,
 ముగ్ధముగ్ధంబు, మోహనమోహనంబు,
 నీనురభిలాతిమృదులనిశ్వాసపవన
 మకట చ్ఛాయామయస్వప్నమయ్యెనేడు.

సీ. దెనుకకుంజనుచు నొడ్డున సముద్రంబు ని
 ర్మించుచుండెడునట్టి మెట్లమాడ్కి
 విభరి గాలిదుమార మినుకతిన్నియలయం
 దున నమర్చుచునుండు నొక్కలట్టు
 లొకవిధంబగుమీనునొడలిపై మిలమిలన్
 మెఱసిపోయెడునట్టి పొరలకరణి
 నవుడప్పు డాకసంబందుఁదోచు నలంతి
 యలఁతినుబ్బులలోని యటలపోల్కిఁ

తే. గీ. గనులు రెండైనఁ జాపు నొక్కటిగఁజేసి
 హృదయముఁ గలంచుచుండు నీయుదరవళుల
 నంటనుంకింప నీవీరినంత నొడుగు
 దృశ్యమునకును నాకును దీతె ఋణము.

సీ. కడుఁజిన్ని మబ్బు లొక్కటియు నొక్కటిగూడి
 యపుడప్పుడే యవలవలఁ జనుట
 సంజయందలి యవరంజిచాయలు వోయి
 కటికచీకటి దెసల్ గ్రమ్ముకొనుట
 మినుకుమిన్కను నెపంబున మింటితారకల్
 ననుఁజూచి ముసిముసినవ్వు నవుట
 అల్లశల్లనఁ బ్రభాతాయాశీనాయువుల్
 ఇవిచెంత గుజగుజల్ సేయుచుంట

తే. గీ. కనుగొనుకొలంది మనవియోగంబెగాక,
 నాప్రకృతజీవితమును లోకప్రకృతియు

నాసహకోదరక్షిత్రానునయములెల్ల
నుల్లమునఁదట్టు నచ్చునం దొత్తినట్లు !

తే. గీ. చితిపయింబెట్టి నిన్ను భస్మీకరించు
ఘోరదృశ్యంబు నాజీవకోశమంటె
జీవితేశ్వరి ! యిక నంతశీఘ్రుగతిని
వేరవత్తునొ నీవె నీక్షింతుగాత !

‘రామాయణము’ నుండి

సీ. అది చిన్నిచిన్నిముత్యాలు ముత్యాలుగా
నెలయేటిలోనీడు చిలుకుచోటు
అచిన్నినీటిముత్యము ముత్యమును ముద్దు
లొలుకునాసమయ మరొకదయంబు
అస్వర్ణసూర్యోదయంబు పర్వతపర్వ
తాంతరాంతరభూమిహాంచలముల
నాయంచలములపై నాదు నాయాపణ్య
మహాహా! యెంతటిహృదయంగమంబు!

తే. గీ. ఆయకృత్రిమరామణీయకవినూత్న
రత్నకాంతిప్రవాహనీరాజనమున
రాజిలుచునున్నయతఁడె శ్రీరామమూర్తి
జలధరశ్యామసుందరచక్రవర్తి !

సీ. ఆవిశ్వమోహనం బగు పరబ్రహ్మంబె
 జానకీహృదయపంజరశుకంబు
 ఆవరంజ్యోతియే యల్లరాఘవపర
 బ్రహ్మజీవనసుత్రభాతగీతి
 పతిరాఘవుండెట్లు ప్రత్యక్షమైనట్టి
 జనకునిపూర్వపూజాఫలంబొ
 సతిజానకియునట్లే జనకరాజమహర్షి
 శాంతిభూమిారుహచ్ఛాయ యుద్యోగ

తే. గీ. బురుషులం దట్టి శ్యామసుందరునిఁగాని
 స్త్రీలయం దట్టి సౌందర్యతిలకఁగాని
 పతిసతుల నట్టి పుణ్యదంపతులఁగాని
 కనివినియెఱుంగ మెందు నేకాలమందు.

సీ. మాణిక్యముగ విశ్వమాతృగర్భమునుండి
 యావిర్భవిలిన ప్రత్యక్షలక్ష్మి
 చందనాంకురముగా జనకరాజమహర్షి
 సాకికొన్నట్టి కన్యాకుమారి
 జాజితీవగ రామచంద్రమందారంబు.
 నాశ్రయించిన తదాయత్రచిత్త
 తోడునీడగ భర్తతో ఘోరకాంతార
 మనుగమించిన ప్రణయప్రపూర్ణ

తే. గీ. ధరణిజనయిత్రి తరునవోదరు లొనంగు.
 కేగురుంగుంకుమము నారచీరదాల్చి

చూచితే ! సీత చక్కనిచుక్కలీల
నెటులనిల్చెనో తనజీవితేశుమ్రాల !

పీ. పరసినంతగఁ బ్రాణనాయు వాఘ్రాణింపఁ
బారణంబొనరింప ఫలరసంబు
తీర్థమూడంగ నదీప్రవాహజలంబు
వస్త్రంబుగ ధరింప వల్కలంబు
జపతపంబులదీర్ప సాంద్రవృక్షచ్ఛాయ
అట నధిష్ఠింపఁ గృష్ణాజనంబు
అనందముంద నాత్మానుసంధానంబు
విశ్రమింప స్వయంకృతాశ్రమంబు

తే. గీ. పవ్వలింపంగఁ బచ్చకప్రంపుటనఁటి
యాకుఁబాకను తేజపురాకుఁబాన్పు
కలదె! అక్షుణ! స్వర్గలోకముననైనఁ
బావనం బీమహారణ్య జీవనంబు.

పీ. పటచినరత్నకంబళము లట్లలరాదు
సెలయేటిగట్ల పచ్చికబయళ్ళు
గోగణంబుల మేపుకొనుచు నాలాపించు
విప్రబాలుర సామవేదగీతి
ప్రతిఘ్నీశ్వర కుటీరంబు వెల్వడివచ్చు
వై శ్వదేవసుగంధనాయులహరి
ఫలభారమూని చూపఱకు సమ్రత్వంబు
జోధింప వ్రాలిన భూరుహములు

తే. గీ. అశ్రమమహీరుహంబుల కవలియవలి
యసరసంధ్యాసువర్ణ సూర్యాస్తమయము
నామహీరుహమందమందానిలముల
హాయి యలవడు పెంతపుణ్యమున వత్స !

పీ. ఫలవృక్షముల మధ్యభాగమం దొక్కొక్క
యతికి నొక్కొక్క పుణ్యాశ్రమంబు
అశ్రమాశ్రమమునం దఖిలవిద్యాబోధ
కొరకునై యొక్కొక్క గురుకులంబు
గురుకులంబులఁ జుట్టుకొని దున్నకుండ నీ
వారంబుపండు కేదారకములు
కేదారకములలోఁ గ్రిందకాలినయట్టి
కొలుచు భక్షించు క్షీపంతకొటి

తే. గీ. వ్రతికకుంతము సాయంప్రభాతములను
దినదినముఁ బాడుతీయనితేనగీతి
గీతిగీతియు శబ్దించుగిరులదరుల
తమ్యగంభీర మిమ్మహారణ్యభూమి.

ఒ క క న్య

తే. ఛెదరదు సిగ్గుచిన్నె యొక చిన్నమునుక, నునుమేను

పూచి పూ

యదు తొలిజవ్వనంపుఁబదియాటవవన్నె పసిండిపూత, ని
ల్విదు చివురాకుమోవి సవిలాసముగా దరహాసలక్ష్మి, నిం
తదు మఱినిండి యొకఁ బదునాల్గవవత్సరమేని తీలకుక.

ఈ పాదము చునతలొనడఁగి పోవును పొంగియుఁ బొంగకుండులే
యెడదను దోరకొరిక లనేకము లెవ్వటికప్పు డిప్పుడి
ప్పుడె యుదయంబునుండి విడిపోవుచుఁ బోవుచునుండు

మంచుకై

వడి మనలీల బాల్య మెడ బాయుచుఁ బాయుచునుండె

దేహముగా.

ఉ. పాలవలెఁ ప్రవర్తిలెడి బాల్యము వెచ్చనికొరికిఁజేసి కా
జోలును పొంగి తోడుకొనఁ బోవుచునున్నది నేడు కీలపుం
జాలను తక్రధార నిక జల్లగఁ జేతెడుజవ్వనంపు మే
త్మేలినిగారపుందఱకమీగడ యెవ్వనికీ లభించునో !

ఒక సాధ్య

ఉ. అణిమెఱుంగుము త్రియము లాత్మజలెల్లరుగూడ, నీజహః
ప్రాణము ప్రాణవల్లభుఁడు ప్రాజ్ఞశిరోమణి దీనబాంధవ
త్రాణపరాయణుండు మధురస్మితపూర్వకభాషియన్వయో
ద్యానమనోజ్ఞకల్పకము, ధన్యపు పుణ్యవతీసతీమణి !

ఉ. నీనెఱుంగంగ లేవు జననీ! ఇవదయులనుండి వచ్చు నా
పాపనశీతలామృత శుభద్రవ్యచే ద్విగుణీకృతత్రభా
నీవిభుజీవజీవమణి నిత్యఃసుషుప్తకలం గలంగు దు
ర్జీవుల లేమిచీకటులఁ జిమ్మును పుణ్యవతీసతీమణి.

ఉ. మేమనివచ్చుచుట్టముకొ మిత్రునికో యొకపూట నింట గం
 , గామృతమిచ్చునంతకె బయల్బడుచుందుము దీనబాంధవ
 స్తోమమురాకకై యెదురుచూచెద రీరలు తల్లిదండ్రులే
 నోములునోచి మిమ్ములఁగనుంగొనిరో కడుబుణ్యదంతతులే.

ఓ క శి శు వు

సీ. ఈరెండలోని పన్నీరపుష్పముకన్న
 దివ్యమైన శరీరదీప్తినిసఁగి
 పండువెన్నెలలోని ప్రసవాసముకన్నఁ
 జల్లనైన వచఃప్రచార మొసఁగి
 వియదభ్రములలోని విద్యుల్లతలకన్న
 సొబగైన చురుకువాల్యాపు లొసఁగి
 మాలతీవనిలోని మలయానిలముకన్న
 వాసించునంత పేర్వాసియొసఁగి

తే. గీ. చిరతరాయుష్యమొసఁగి ప్రాచీనహైంద
 వార్యఋషికులసంప్రదాయానుకూల
 జీవనసుఖం బొసంగి సుశ్రీ యొసంగి
 బాలు రక్షించుగావుత ప్రకృతిమాత.

సీ. మహితసాధ్వీమణిమాణిక్యదర్పణ
 స్వచ్ఛమానసవృత్తి సైన్యమిచ్చి
 విశ్వవిశ్వంభరావీరవీరాంగనా
 నిర్ణీద్రచరితల నిద్రబుచ్చి

భరతధాత్రిశ్వరీపరమమంగళగీతి
 కాళీరవంబుచే మేలుకొలిపి
 ప్రాక్తనార్షమతప్రవృత్తనామోచ్చార
 ణంబుచే నుచ్చారణంబు గఱపి

తే. గీ. సహజమగుప్రేమ నమృతహస్తములచేతఁ
 బెనుచుకొనుఁ డింక మాధవపెద్దివంశ
 మాక్తికంబైన మీయీశుమారుఁ బాలు
 నన్నపూర్ణాహనూమదాఖ్యాకులార !

సీ. ఆకొన్నయపుడు నీవారగించెడునట్టి
 మాతృదుగ్ధముకన్న మధురమగుచు
 కడుపునిండినమీఁదఁ గనులమీఁదికివచ్చు
 నిదురకన్నను జాల మృదులమగుచు
 నిదురమేల్కొనగ సందిటఁబట్టి యాడించు
 జననిహస్తముకన్నఁ జలువయగుచు
 ఆడించునప్పుడు నీయలఁతెబుగ్గల నిల్చు
 నెలనవ్వుకన్న నివళువమగుచు

తే. గీ. జలుగుఁజలుగుంబలుకు నీదుచిన్నిమోవి
 చిగుచనందుండి వెలికి విచ్చేయు టింక
 నెపుడెపుడోయంచు బంధుల మెల్లవార
 మెదురెదురుచూచుచుంటి మోయీశుమార !

క వి

ఉ. జీవులనెల్ల దేవుఁడె సృజించెనొ నీవెసృజించియుంటివో
దేవునిఁ దద్రహస్యమెటు తేలదుగాని యిదేమిశ్శాయమో
యీ! వచియింపుచుంటివి కవీ! వదునాలుగుగా జగంబు తె
ట్లినొకరుండవే యెఱిగి తెందుల కిట్టియభూతకల్పనల్.

చ. ఇలఁగల యెల్లమంచితనమే వరమేశ్వరుఁడన్న దానిచే
గలుగునుఖంటె స్వర్గ మదికానిదియే నరకంబు ప్రాణముల్
వెడలకపూర్వమే యనుభవించును వానిని జీవి భూమిలోఁ
గలిసినమీఁద స్వర్గనరకంబులు జీవికెటుల్ఘటిల్లెడున్.

ఉ. మేమునునీవు మానవులమేగద! యొక-డవీవుమాత్రమే
భూమినివీడి పైకెగిరిపోవవుగా! యొక వేళఁబోవ నీ
భూమికిరావుగా తిరిగి బూటకముల్ వచియించి యింతహం
గామయొనర్చ నేమియసిఘాతము పైఁబడెనీకునోకవీ.

మ. వరలోకంబున దైవమున్నదను విశ్వాసంబుఁబోఁదోలి యీ
నరుఁడే దైవమటంచుఁ దోడినరులన్ నమ్మించి దైవంబునే
నరసంతానమునర్చినావు కదకున్ రామాయణంబందు నీ
చరితంబంతయునుం జదంబరహస్యంబాయె నోయీకవీ!

కా. అదిగ్ బింబమై నరప్రకృతిలో నామీఁద శబ్దార్థమ
ర్యాడకవర్తిలి తన్నరప్రకృతినే యంతగద్దమేవాహమై
యాదైవంబు క్రమంబుగాఁ ప్రకృతిపాదాక్రాంతమైపోయె నీ
పోదరుడగుమానవున్ ప్రకృతిరాజంజేయు మోయీకవీ!

సంజయరాయబారము నుండి

ధర్మజానకు ధృతరాష్ట్రుని సందేశము

మ. తనకు నా యెడభక్తియంచునొకయంధత్వంబు ప్రాపించినా
జనుషాంధత్వము నేగణింపక కులాచారంబు శాస్త్రంబు నొ
ప్పనిరాజ్యార్హతగట్టిపెట్ట నది నైవర్తరానిదేయయ్యుఁ డ
ప్పనిదైపోయెను నాకు పోదరునినిర్బంధంబె ముంచె ననుక.

మ. వెనుక ముందును బాటఁజూడ కిటుగావింపంగవల్లంచు నె
త్తినొకృష్టుక చెప్పి చెప్పి విసుపెత్తె నాకుఁ దానే ము మం
చినెకాలంబును వెళ్ళదీసికొనియె శీసేతులందెచ్చిపె
ట్టినరాజ్యార్హతయన్నదే యెసరుపెట్టె గొంప కీనాటికి.

విడకద్దానినపట్టి యెల్లపుడుతా వ్రేలాడుచున్నాఁడునా
కొడుకాకొమ్ములుదెచ్చిపెట్టినది మీకుఁ దండ్రీయునాకుఁడ
మ్ముఁడు నైయుండిన పాండురాజెయనుమోమోటంబుతేనె ననే
సదిరాకుండఁ గులంబుగావ మనదేసర్వంబుభారంబిళక.

ఎటులీవిచ్చితిసర్థరాజ్యమును నాదేకాదెరాజ్యం బెటో
యటు లేపుణ్యముచేతనో తిరిగిసంప్రాప్తించినక మానవి
ప్పటికా మాధ్యము వాడినూడి మొనమోపంబడ్డమాత్రంబె యి
చ్చుటకేనొల్లనటంచు మాటికెడిరించుక బలుకనీరీతిగక.

మ. యువరాజైకొడుకుండ రాజనగవేదోనామమాత్రంబె పా
 రవవంశీయులయానుపూర్వికచరిత్రంబట్టి యేకాలమం
 దెవరుకరాజ్యము పాలుపంచుకొనినట్లేదే తత్పాలనా
 వ్యవహారంబొక పెద్దవారలకుటుంబంబందె వర్తించెడిది.

శా. నీకారీతినెనంక్రమించినది కానీ గ్రుడ్డివీవాలచే
 నీకుకమారుగ రాజ్యమేలవలసెనీతమ్ముడొనేమి నీ
 దేకాదే? యధికారమంతయును నట్లేకానిచో నేను రా
 జేకాకుందు నిఁకేలపాండవులకై యేభాగమియ్యవలె.

తెనాలి, జాకోబ్స్ వట్టిపర్సువారి పుస్తకములు

గీతాపారాయణం	1- 0-0
ఆదర్శ శిఖరాలు	1- 0-0
పరివర్తనం	1- 0-0
ప్రపంచకథలు I భా	0-12-0
సావిత్రమ్మగారి సంధ్యారాగం	1- 0-0
సూతపురాణం I భా	1- 8-0
Do II భా	1- 8-0
Do III భా	1- 0-0
ధూర్త మానవా !	0- 8-0
వివాహ విధి	0- 4-0
కుప్పస్వామి శతకం	0- 8-0
సూతాశ్రమ గీతాలు	0- 8-0
దేవుని జీవితం	1- 0-0
కావ్యజగత్తు	1- 0-0
దేశం ఏమయ్యేటట్లు	0-12-0

జాకోబ్స్ పట్టిపర్సు, తెనాలివారి పై పుస్తకములకు

సోల్ సెల్లింగు ఏజెంట్లు :

ప్రభాత్ అండ్ కో.,

బుక్ సెల్లర్స్ అండ్ ప్రింట్లర్స్.

పాలకొల్లు : బెజవాడ.

